

"İşte, ey gafil insan! Bak Cenab-ı Hakk'ın fazlına ve keremine! Seyyieyi bir iken bin yazmak, haseneyi bir yazmak veya hiç yazmamak adalet olduğu halde..." cümlesini devamıyla açıklar mısınız?

"İşte ey gafil insan! Bak Cenab-ı Hakk'ın fazlına ve keremine! Seyyieyi bir iken bin yazmak, haseneyi bir yazmak veya hiç yazmamak adalet olduğu halde; bir seyiyeyi bir yazar, bir haseneyi on, bazen yetmiş, bazen yedi yüz, bazen yedi bin yazar. Hem şu nükteden anla ki; o müthiş cehenneme girmek ceza-yı ameldir, aynı adildir. Fakat cennete girmek, mahz-ı fazıldır."(1)

Kader Risalesi'nde şöyle buyrulur:

"Seyyat, tahribat nevinden olduğu için, insan bir seyiyeye ile çok tahribat yapabilir. Müthiş bir cezaya kesb-i istihkak eder; bir kibrit ile bir evi yakmak gibi. Fakat, hasenatta iftihara hakkı yoktur; onda, onun hakkı pek azdır."(2)

Cenab-ı Hak fazlından ve kereminden, günahları bir yazmakta, sevapları ise on, yetmiş, yedi yüz, yedi bin yazmaktadır. Mizanda bir müminin sevapları ağır geldiğinde, bunun mühim bir sebebi sevapların kat kat yazılmış olmalarıdır. Bundan dolayı bir insan **"İşlediğim sevaplar daha ağır geldiği için cenneti kazandım."** diyemez. Çünkü işlediği bir sevap bir yazılsaydı o saadet diyarına gidemeyebilirdi.

Kaldı ki, insanın işlediği sevaplarda hakkı pek azdır. Misal olarak en büyük ibadet olan namazı ele alalım.

Namazı kılmamız için, öncelikle, vaktin girmesi lazımdır. Namaz vaktinin gelmesi için de dünyanın dönmesi gerekir. Bunda hiçbir hissemiz yoktur.

Okuduğumuz Kur'anı Allah inzal etmiş, ona muhatap olan aklımız, onu tilavet eden dilimiz, üzerinde namaz kıldığımız zemin, secde mahâllimizi gösteren ışık, okumak için aldığımız nefesler hep Allah'ın ihsânıdır.

Bizim hissemiz sadece emre uymak ve namaz kılmaya meyletmektir. Bundan ötesi hep Allah'ın ihsânıyla ve yaratmasıyla tahakkuk etmiştir.

Mesela, tarlasındaki mahsulün zekâtını veren kişinin, bundan hissesinin ne olduğuna bakalım. O mahsulün, vücuda gelme sürecince bulut, güneş, toprak, hava, su gibi binlerce sebep vazife görüyor. İnsan, sadece tohumu ekip, tarlasını suluyor; onu da yine Allah'ın verdiği güç ve kuvvet ile yapıyor.

Dipnotlar:

- 1) bk. [Sözler, Yirmi Üçüncü Söz, İkinci Mebhas.](#)
- 2) bk. [age., Yirmi Altıncı Söz.](#)